איהר מאנ'ס גסליבטע

(א פאריזער ערצעהלונג)

פון י. כאמסקי

מאָרים איז אריין אין קאָבאַרעט, צוגעזעצט זיך צו א טישעל און בעשטעלט וויין, איינע פון די מיידלעך לעבן איהם האָט צוגעוואָרפען איהם א לאַנגען פאַר־וואונדערטען בליק. איהרע ברייטע צו־שראָקענע בלויע אויגען זענען איהם נעפע־לען. ער האָט א ווײַלע ערנסט נעקוקט אויף איהרע פאַרשניצטע שוואַרצע ברע־מען, וואָס האָבען דין געשלענגלט זיך אויף איהר העלען, נאַקעט העלען פּנים און איהר צוגעשמייכעלט: אַלא? — האָט זי שטיל און גוט ערצײַגען איבער גע־ענטפערט: — דוכט זיך איך קען אייך? האָט מאָרים כאַרט צוגענעבען: — אה זיכער! זיכער! — מיט געגומען אויס־רעכענען פאַרשיעדענע עלענאַנטע ערטער אין פאַריז. אויף איינעם האָט זיך דאָס מיידעל אָפּגעשטעלט: — אמאבאסא־דער? — אָה, זיכער, זיכער, — האָט מאָרים גלייך געענטפערט און געטראַכט אז ער איז נאָך דאָרט קיינמאָל ניט געווען ער האָט גלייך א פרעג געטאָן: — מיר טאַנצען? האָט דאָס מיידעל מיט א שמייכעל און גוט ערצײַגונג א שאַקעל גע־טאָן אויף יאָ און ביידע האָבען זיך בעלאָ־זען אין ריטם פון דער קאָבאַרעט מוזיק איבערן האַלב טונקעלען זאַל.

באַלד האָבען זיי זיך צוריקגעזעצט. דאָס מיידעל האָט געזעהן, אז מאָרים איז ניט אויפגעלײַנט צום טאַנצען. האָט זי שפּעלעווידיג אַרויפגעלײַנט איהר האַנד אויף זײַנער, באַשטעלט איין זוויין נאָכ'ן צווייטען. קוים פאַרהוקט פון דער גלעזער און אזוי האַלב מיער. האַלב שעמעווידיג זיך צוגעריקט צו איהם. געלאָזט איהם פיהלען דעם נאַנצען ווערט פון איהר שמאָלען יונגען הערפער און אזוי נאָהענט, גוט ערצײַגען און זי פאַרגעסען אראָפּגע־לאָזט איהר קאָפּ אויף זײַן אקעל. איהם געקושט מיט פאַרמאַכטע אויגען און בלויז יעדעס מאָל, ווען דער גאַרסאָן איז דורך לעבען זײַער טישעל האָט זי ווי אויפגע־וואַכט כדי צו בעשטעלען נאָך עפּעס.

מאָרים איז געווען גענוג רייך דאָס ניט צו באַמערקען. ער האָט קאַלט און מיט רחמנות אבסערווירט דאָס ארימע מיידעל. וואָס האָט אזוי געשפּיעלט די אומשלדיג. ער האָט היינט נעהאַט אײַ־נעם פון זײַנע אומעטיגע טעג. ווען אָהן שום סיבה איהם ארום א געפיהל פון איינזאַמקייט און אזא פאַרצווייפעל־טע בענקען נאָך עפּעס אונבעוואוסטעס. אן אומעט, וואָס נעהמט ארום מיט קאַל־טע פון דער הענט זיין וועזען און מאַכט איהם אזוי קליין און אונמעגליך. אז ער וואָלט געלאָזן צו עמיצען, ווי א קינד, ווי א איינגעל און אויסרעדען זיך פאַר עמיצען, אפשר עמיצען אריינווייזען אין שיס. אריינרערצעהלען עפּעס וואָס ער אליין קען ניט אנרופען נאָר, וואָס איז אזוי מיזעליך און איינזאַם.

דער ארקעסטער האָט געשפּיעלט א ציגייַנער־פאַפּאָר, א געמייש פון בענק־שאַפט און דעזיגנירטען רוף פון ציגייַנער בלוט און פון ליעבע. א געמיש פון בילינע מיט ליעדער און עכטע וויינטען עכא פון וואַגלער. שמאָלע קאַלירטע סערפענ־טינען אַפּירלעך דעם יונגען נעהאַנגען צווישען ווישען, אונעקנייפּט איין נאַסט מיט'ן ווייטען מיט א פּאַפּירענעם באַנד פון א בלעכלינגער נאַכט באַגעגענעניש אויפ'ן מאַ־מאָרטר. רויטע און ראָזע רעפלעקטאַרען בלאָנדע אלעס אויגען אויף דער הויכער יונגער דאַמע, וואָס האָט אויסגע־טאַן איהר פוטער און געלאָזען א בלאַנדען הער אריפּוואַרפען איהר א שאַל אויף די שעהנע נאַקעטע ארעמס. מאָרים האָט גע־וואָלט א געשריי טאַן: מינא! מינא! וואָס טהוסטו דאָ! נאָר דער בלאָנדער מאַן האָט זי שוין ווייך גענומען פאַר'ן ארעם און זי צוגעפיהרט צו א טישעל, און מאָרים האָט דאָך אויך געוואוסט אז ער איז ניט מעהר איהר מאַן! — זיי זע־נען צושיידט. פון פרעמדע איצט און צו איז פריי צו טאַן, וואָס זי וויל. מינא האָט איהם ווי ניט באַמערקט. זי האָט מיט א פרעהליכער קאָמפּאַניע זיך געזעצט אין א ווינקעל, דער בלאָנדער הער — נאָהענט לעבען איהר. דער פידלער האָט געוויינט אויף זיין סטרונע אויסגעזונגען דעם באַנ־צען צער פון א ציגייַנער נגון און אנגע־פילט מאָריסען מיט א פאַרצווייפעלטען אומעט און אייפערזוכט צו א פרוי, וועל־כע ער אליין האָט פאַרלאָזען. מיט א יאָהר צוריק האָבען זיי זיך געשיידט. זיי זיינען ביידע געווען א מאָרערען רייך און לייכט פאַר פאַלק. ער האָט מיט זיינע פרייהייטען זי מיט איהרע קאַפּריזען. און איין טאַג זיינען זיי זיך געשיידט. זיי זיינען ביידע געווען א מאָרערען רייך און לייכט פאַר פאַלק. ער האָט מיט זיינע פרייהייטען זי מיט איהרע קאַפּריזען. און איין טאַג זיינען זיי זיך פאַנאַנדערגענאַנגען, ווי עס פּאַסט היינט פאַר רייכע מאָדערנע יונגע מענשען. נאָר־זעהט אויס. אז זייער ליעבע איז נאָך ניט געווען אויסגעליעבט, ווייל פון זיך אליין האָבען זיי אויפגעהערט מיט זיך צו ריידען, דערווייטערט זיך און זיך אפילו אָנגעהויבען האַסען. און אזא האַס איז דאָך אלעמאָל דער ביטער געוואָרענער וויין פון א ניט אינגאַנצען אויסגעטרונקע־נער ליעבע...

איצט האָט מאָרים געוואוסט פון וואָ־נען עס שטאַמט זיין אומעט. ער האָט זיך דערפיהלט אליין, פאַרלאָזען און געפיינינט פון א דריקענדער אונערהליכער צוריק־קייט. ער האָט געזעהן, ווי דער בלאָנדער הער קושט מינאַס ארעמס און ווי זי ווערט נערוועז. איבער דעם יאָהר האָט ער זי שוין עטליכע מאָל געטראַפען. אלעמאָל זענען זיי געבליבען קאַלט און פרעמד צו זיך נאָר ווען אויף דער ביהנע האָט זיך בעוויזען א קליינע זינגערין און מיט א שוואַכער נאָר זעהר ווייכליכער און ריה־רענדער שטימע זיך צוזונגען דעם פּשוט'ען און נאַאיווען:

פאַרדאַן — ס'עט'ען מאָ ר'אמור

פאַרדאַן — ס'ע ל'אווע דע רעטור...

האָט ער מעהר ניט געקענט רוהיג קוקען, ווי דער בלאָנדער הער קושט מי־נא'ס האַנד, ער איז אָהן שום קאַנטראָל איבער זיך צו מינאַן און אָהן שום צערע־מאָנעס זי שטיל א פרעג געטאָן:

— ווילסט מאַנצען?

האָט מינא איהם אָהן פאַרוואָרף אַנ־געקוקט קאַלט און צוריקגעהאַלטען געזאָגט „יאָ" — זיך אויפגעשטעלט, ענטשולדיגט פאַר דער געזעלשאַפט, וואָס האָט באַלד אָנגעהויבען עפּעס מורמלען צווישען זיך, און איינגאַנצען אָהן ציעלען געאָזט זיך פיהרען דורך מאָריסען. ביידע האָבען דער־פיהלט דאָס שווערע קלאַפּען פון זיי הערצ־ער נאָר די נאָהענטקייט פון די הערפּערס האָט זיי גלייך צונויפגעבונדען. ביידע האָבען געטאַנצט און געשוויגען. מינאַ האָט באַטראַכט זיין בלאַס פּנים און די שוואַרץ אונטערגעגראָבענע אויגען. מאָ־ריס האָט געפיהלט איהר קערפּער. איהרע ברוסטען, איהרע ארעמס, איהר אטעם און דעם זיסען ריח פון איהרע האָר. אלעס איין איהם געווען נאָהענט און בעקאַנט. האָט ער אָהן א וואָרט זי געדריקט צו זיך, גע־וואָלט זי קושען נאָר בעהערשט זיך און צום סוף מיט א אונטערגעבראָכענער שטי־מע קוים ארויסגערעדט:

— וואָס מאַכסטו מינאַ?

האָט מינאַ געענטפערט און מאָרים האָט ווייטער געפרעגט. די רייד האָבען זיך ניט געקלעפּט. האָבען זיי ווייטער געטאַנצט. געפיהלט ביידע ווי נאָהענט זיי זענען זיך נאָך און ווייפיעל באַנעהר איינער האָט נאָך צום צווייטען. בלויז ביים דריטען טאַנץ האָט מאָרים גענומען קושען איהר האַנט. אזוי צארט היים, אונדריסט און מיט א ביסעל א שולדיגען שמייכעל ווי מען קושט אין האַנד א גליעבטער פרוי, וועלכע מען וויל צוריק. א פרוי וועלכע מען ליעבט נאָך און מען ווייסט אז א צווייטער האָט זי שוין און מען פיהלט זיך שולדיג און עס איז נאָך דאָ די מורא צו זיין דער אויס־גאַלאַכטער צוריקגעקומענער. נאָר מינאַ איז אויך ניט געווען דאַנגען און אין א האַלבע שעה ארום זענען זיי שוין געזעסען ביי א באַזונדער טישעל. מינאַ האָט איהם געגעבען צו טרינקען וויין פון איהר נאָלאַ און מיט א שמייכעל צוגעגעבען:

— וועסטו שוין אמאָל ווערען א מענש?

— מינאַ, לאָז אָפּ! איך ארבייט, איך האָב דערגרייכט אלעס — נאָר איך בין איינזאַם — צייט דו ביזט אוועק איז מיין לעבען לייזיג! און דו? ביזטו גליקליך?

זי האָט איהם ווייך געגלעט די האָר און ניט געענטפערט.

שפּעטער האָט מאָרים אָפּגעפיהרט מינאַ'ן אין זיין אויטאָמאָביל. אין מיטען וועג האָט ער זי ארומגענומען, צוגעטוליעט צו זיך און ווי צו זיך גערעדט.

א שאַד וואָס דו פאַהרסט שוין אהיים, ווילסטו אפשר נאָך צופאַהרען אין...

און מיטאָמאָל האָט ער ווי צו זיך אויסגערופען:

— מינאַ — אפשר פאַהרסטו צו, מיר אין שטוב... קום זעה, ווי אונזער וואוינונג זעהט אויס.

מינאַ האָט קוים געענטפערט: — צו וואָס? — האָט מאָרים געקושט איה־רע הענט און באַלד זענען ביידע צוריק אריין אין זייער וואוינונג, נאָר דאָ איז מינאַ מיטאָמאָל געוואָרען קאַלט:

איך וויל איבערזיצען אין קליינעם סאַלאָן!

מאָרים האָט גאָרניט געזאָגט דאַנע־גען, בלויז באַקוועם געמאַכט איהר א גרויסען פאַטעל. אויסגעלעגט עטליכע קי־שעלעך אויף דער ערד זיך געזעצט לעבען איהר, ארויפגעלעגט זיין קאָפּ אויף איהר שויס און געפיהלט ווי דער אומעט געהט אוועק. ווי זי ווערט איהם נאָהענט און טייער, מיט ביידע הענט האָט ער זי ארומ־גענומען, געדריקט צו זיך און מייער אַנ־שלאָפען געוואָרען ווי א גרויס קינד אויף איהר שויס.

* * *

אז מינאַ האָט זיך אויפגעכאַפּט אין דערפריה איז שוין מאָרים געשטאַנען פאַר איהר שטוהל און צוגעטראַגען אַנבייסען. זי האָט גלייך א טראַכט געטאָן אז מאָרים דער לייכטזיניגער פאַרליעבטער, איז נאָך אלץ דערזעלבער איידעלער מאַן צו פרויען און איז איינגאַנצען אונפעהיג צו ברוטאַל־טעט. זי וואָלט גלייך אוועק פון איהם און איהם מעהר ניט אנגעקוקט, איצט איז זי געווען איינגאַנצען פריי, און ווען מאָרים האָט זי ביים אוועקגעהן געבעטען — מינאַ בלייבען — האָט זי געשמייכעלט און צו־געגעבען:

— האָסט מיך היינט איינגעטליך פאַרפיהרט, האָט זי געשמייכעלט און צו־געגעבען:

— טאָ וואָס שטערט דיר, מינאַ?

זי האָט געשוויגען, נאָכהער צוגעגעבען פאַרזאָרגט:

— אָבער וואָס וועלען מענשען זאָ־גען?

און זי איז אוועק.

נאָך דעמזעלבען טאָג האָט מאָרים פון איהר דערהאַלטען א בריוועלע:

— מיין ליעבער איך בין איינגאַנצען ערשיטערט פון דעם, וואָס עס איז היינט פאָרגעקומען צווישען אונז. מיין גאַנץ איצטיג לעבען ווערט מיטאַמאָל צופלאַנ־טערט, עס מוז אָבער געדויערען אביסעל און חוץ דעם מוז איך אויך דיך אויספאָרו־בירען. איך וויל שוין אָבער ניט בלייבען איינגאַנצען אָהן דיר. מיר וועלען זיך טרע־פען אין געהיים, קיינער זאָל ניט וויסען, פאַרפאַלען מיין טייערער, וועסט א געוויר־סע צייט מוזען האָבען דיין איינענע ווייב דער לייכטזיניגער פאַרליעבטער, איז נאָך אלס געליעבטע . . .

א מערקווירדיגער דין תורה צווישען גנבים פאַר באַגנב'ענען חסידים

פון וואַרשא מעלדעט מען וועגען א פאַרשונג וועגען די „שעזעניאַקעס", יונגע גנבים, אָנפאַנגער, וואָס האָבען זיך „גע־פּאַטשקעט" ביי די חסידישע קעשענעס.

מען האָט אויסגעהערט די טענות פון די באַשולדיגטע און נאָכדעם, ווי מען האָט אויפגענומען עמפאַנגען 10 יונגזלאַך אין אויס־געטרונקען עטליכע "קאַליעס" ביעס האָט מען אויסגעטראַגען אזא אורטייל:

צוליעב דעם, וואָס די "שעזעניאַקעס" האָבען פאַרשעהמט דעם גנבים פאַך מוזען זיי באַצאָהלען פאַר אלעס, וואָס מען האָט דאָ אויפגענעסען און אויסגעטרונקען און אויסער דעם מוזען זיי דאָס געלד, וואָס זיי האָבען ביי דעם קבלת פּנים פון די רביים גענגנ'עט אוועקגעבען אויף א דבר טוב — דאָס הייסט פאַר דער אלמנה פון באַ־וואוסטען גנב משה 'פּופּיק', וואָס איז געשטאָרבען דערפון, וואָס מען האָט איהם ביי א גנבה אָפּגעגאַהקט די לונגען.

נאָכדעם איז באַשלאָסען געוואָרען צו וויסען צו געבען אלע פאַך־קאַלענען, אז די "שעזעניאַקעס" האָבען פאַרשעהמט דאָס פאַך.

קרובים געזוכט

מיר בעטען די יעניגע וועלכע וועלען באַמערקען זייערע נעמען אָדער די נעמען פון זייערע פריינט און באַקאַנטע אויף דער ווייטערדיגער ליסטע זאָלען זיי לאָזען וויסען צום אידישען אימיגראַנטען הילפס פאַראיין 4158 סט. לאָורענס סטריט (מעין סטריט) אין מאָנטרעאַל, פאַררופענדיג זיך אויף דעם נומער וועלכער שטעהט ביי דער זייט.

6772 מעקס און איידע הענרי געוואוינט אמאָל אין קאַטשרען אנט. ווערען געזוכט פון זייער שוואַגער און ברו־דער אברהם שוואַרץ.

6820 סינדער שלום, יצחק און ברוך וועג־רען געזוכט פון זייער זוהן, ברודער און פּלימעניק, אהרן סינדער וועל־כער געפינט זיך היינט אין מאָנט־רעאַל.

6827 ניק הערי פון ווינניפּעג, געוואוינט אויף 59 דערבי סטריט, ווערט גע־זוכט פון זיין ברודער לייוויי ניק פון לעמבערג.

6829 קוואַסניצקא אנגא און איהר מאַן ווערען געזוכט פון זייער טאַכטער אָלגא. די דערמאָהנטע געפינען זיך אין ווינניפּעג. זייער לעצטער אדרעס איז געווען 95 באַרבער סטריט.

6832 גאָלדשמידט מאָרים געוואוינט אין סט. אנטאָיין סטריט, מאָנטרעאַל, ווערט געזוכט פון אליהו יעקב גאָלדשמידט פון ווילנע. מיר האָ־בען וויכטיגע ברעיף פאַר איהם.

6836 בעעקער אָדער טאַסליצקי יוסף וועל־כער האָט געוואוינט אמאָל אין אשאַווא, אנט. ווערט געזוכט פון זיין ברודער יעקב טאַסליצקי פון מאָסקווע.

6838 קאַצמאַן אברהם, א שניידער 30 יאָהר אלט, דאַרף זיך געפינען אין מאָנטרעאַל, ווערט געזוכט פון מעקס וואָלפסמאַן.

6840 לייבעל אלטער געוואוינט אויף דע־בוליאַן, מאָנטרעאַל, ווערט געזוכט פון זיין קוזין רובין גאָלדשניידער.

6841 אייזיק געגזער, געוואוינט אמאָל אויף 626 מעין סטריט, מאָנטרעאַל ווערט געזוכט פון זיין ברודער הער־שעל.

6845 נעמעראָפסקי ז. — געוואוינט אמאָל אויף דולוט איסט אין מאָנטרעאַל, ווערט געזוכט פון דעם האיאס אין באַלטימאָר.

6846 אלטע און איהר מאַן משה־שעפּ־סעל קראַסניקאָוו, געקומען אין ווי־ניפּעג אין 1906 ווערען געזוכט פון זייער קרוב דוד בן יואל ראַדזיאַנ־סקי פון פאַלטאַווא.

6847 ניומאַן מענדעל פון מאָהילעוו ביים דריעפּער זיין פאָטערס נאָמען איז געווען רובין דאַרף אלט זיין 50 יאָהר, א שניידער נעקומען פון פאַ־ריז קיין מאָנטרעאַל מיט 16 יאָהר צוריק ווערט געזוכט.

6848 פרידמאַן הינדע אָדער ווי זי רופט רופט זיך שרה ציקערפּיין, ווערט געזוכט. זי געפינט זיך אין טאַ־ראַנטאַ.

6849 לוואוו זימעל 52 יאָהר אלט פון וויניפּעג ווערט געזוכט פון ליעבע מאָזעסזאָן פון כארבין, כינע.

6850 ליפּשיץ אייזיק און זונדעל פון ברוקלין ווערען געזוכט פון זייער שוועסטער רבקה שאַווזין.

6851 אהרן שילאָוויצקי אָדער ווי ער רופט זיך אהרן פרידמאַן 58 יאָהר אלט פון פאָלאָנע, געוואוינט אמאָל אין ווינניפּעג, ווערט געזוכט פון זיין ברודער אשר שילאָוויצקי.

6852 בויעף אבע 63 יאָהר אלט פון יא־זיך אויך שרה ציקערפּיין, ווערט פון זיין קאַזין פּנחס בויער.

6853 פינקעלשטיין לייב געוואוינט אויף 1388 מעין סטריט מאָנטרעאַל, ווערט געזוכט פון זיין שוועסטער שרה לאה. ער איז אלט 60 יאָהר.

א מיידעל האָט געבוירען צוויי הינטלאַך

פון ראַדאָם (פּוילען) מעלדעט מען:

א גרויסע סענסאַציע האָט ארויס־גערופען אין שטאָדט דער פאָלגענדער פאַקט: א אידיש פריילין האָט געבוירען צוויי טויטע הינטעלאַך. דער דאָקטאָר וועלכער איז אָנוועזענד געווען ביי דער געבורט, האָט די טויטע הינטעלאַך צוגע־נומען צו זיך אין גינעקאָלאָגישען קאַבי־נעט און זיי פאַרקאַנסערווירט אין א סלאָי פון פאָרמאַליז.

די סענסאַציע איז נאָך גרעסער דער־מיט, וואָס די געוויינערין איז אן עלטערע פריילין, וואוינט אין איינזאַם, און איהר איינ־ציגער לעבענס־באַגלייטער איז א גרויסער ראַסאָווער הונט...

דער פיש פאַנג אין ארץ ישראל

אכצעהן שטונדען אויף ה' ראזענגארט'ס פישער־שיף 'התקוה'.

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) י. ל. וואָלמאַן (תל־אביב).

הער מאוריצי ראזענגארט איז איינער פון די מערקווירדיגסטע טיפען וואָס ארץ ישראל פאַרמאַגט. אליין איז ער געבוירען אין ערצויגען אין א האַלב אסימילירטער משפחה אין וואַרשא. שפּעטער איז ער אויסגעוועזען אפשר אין א האַלבער וועלט, וואו ער האָט געהאַנדעלט און רייזיקירט ביז עס האָט איהם אָפּגעגליקט און ער איז געקומען צו א שטיקעל קאַפּיטאַל. נעהמט שפּעטער דער דאזיגער "האַלב־פאַרפוילישטער יונגערמאַן זיין פאַרמעגען און קומט דערמיט אהער, און ער פאַר־עקשנט זיך פאַר יעדען פרייז צו ענטוויק־לען אין ארץ ישראל א אידישע פיש־פאַנגעריי.

באַלד א יאָהר פאַרברענגט ער אויף די פאַרבערייטונגען. אכט חדשים דויערט ביי איהם בלויז דאָס ארומוואַלגערען זיך איבער דער וועלט צווישען האָלענדישע, דענישע און נאָרוועגישע פישער אונטער־נעהמער. ער שטודירט פליסיג אלע איינ־צעלהייטען פון דעם דאזיגען פאַך. און נאָך'ן פאַרענדיגען זיין פיעל זייטיגען שטודיום קומט ער ווידער צורוק קיין ארץ ישראל און ער ברענגט זיך מיט אן איינ־נע שיף מיט א פאַך פערסאָנאַל. און שפּע־טער קויפט ער נאָך א צווייטע שיף. און ענדליך אויך א דריטע שיף. איהם געהט דאָך אָבער דערין צו האָבען אידישע פי־שערים. און גראָדע דאָס שטעלט זיך ארויס ניט פון די גאַנץ לייכטע זאַכען.

ביי אנדערע פעלקער איז דער פיש־פאַנג א זאַך וואָס איז שוין איינגעפיהרט פון דור דורות.

עס זענען פאַראַן אין דער ברייטער וועלט אזעלכע ספּעציעלע פלעצער וואו אלץ ארום אטעמט דאָרט מיט דער אט־מאספערע פון פון פיש. דער פיש־פאַנג איז געווען די פּראָפעסיע פון דעם דעם עלטער עלטער־זייערדיג. און דערמיט באַשעפטיגען זיך אויך די יונגע שפּראַצ־לינגען פון דער פאַמיליע ביי אונז אָבער זעהט די אזך אויס גאַנץ אנדערש. אמאָל, אמאָל האָט ארום דעם כנרת עקזיסטירט אָהן א שיעור אידישע דערפער וואָס האָ־בען זיך באַשעפטיגט מיט דער פיש פאַנ־גערייַ. דאָס איז אָבער שוין א גאַנץ לאַנ־גע געשיכטע. שמעון כיפּא און יעקב בן זבדי זיינען אונזערע לעצטע פיישער יונגען געווען און זיי זיינען דאַמאָלסט באַגונענען מיר מיר זיך כמעט איינגאַנצען נאָר בלויז מיט פיש־האַנדעל. ווערהרענד איך דער פיש פאַנג איז אונז פאַרקליבען פרעמד.

און וויל מען נעהן דאָס אויספּסי־איינפיהרונג — קומט עס אָן ניט אזוי לייכט. ניט יעדער ערשטער און בעסטער אידישער בחור קען אויסהאַלטען ביי אזא שווערער און זומדרנער ארבייט. א חוץ דעם אייבינען טריילען זיך פון דער שיף, מיט דער אונפאַרמיידלעכער יום־קרענק און מיט דער אייביגער נאַסקייט און קוים. און גראָדע איז נאָך דער דאָזיגער פאַך'ן פיש פאַנג דוקא נאָר אין ווינטער און אמבעסטען איז עס דוקא נאָר אין דער שטורם צייט פון די רעגענס און ווינטען. ווען די זענעלבוי־מער קרעכצען יאָמערליך צום טאַקט פון דער מאַטער מאַשין, און א שטעכעדיגער ווינט רייסט אין פּנים און די נאַסע קלע־פּעכץ פון די פיש שייַלט ממש אָפּ די הויט פון די פינגער...

עס איז א שווערער און אן אויסטער־ליש אונבאַהוועמטער פאַך. מען ווערט אָבער בעלוינט דורך דעם אידעאַלען וואונ־דערבאַרען חלוציזם, דורך דעם געראַנט אז מיר מוזען אויפלעבען און באַהערשען אין לאַנד אויך די דאָזיגע עקאָנאָמישע צווייג עס איז אונזער לאַנד מיט אונזער יַם, און מיר מוזען בעצווינגען אויך דאָס דאָזיגע פאַך. מיר טאָרען ניט בעשטעהן דערוויל אז אנדערע זאָלען פאַר אונזערט וועגען כאַ־פּען די פיש און מיר זאָלען זיין די הענד־לער דערפון, דער ווידער־אויפבאַי פון'ם פאָלק אויף זיין לאַנד קאָן דאָס ניט דער־לאָזען . . .

א קליינע גרופּע אידישע פישער האָט ה' ראָזענגארט דאָך שוין ערצויגען אין ארץ ישראל. איינינע זענען געקומען האָ־בען זיך אויסגעלערענט און זענען צוריק אוועק צום פעלד אָדער צו דער שטאַדטי־נער ארבייט. אנדערע ווייערער. די מעהר דויערהאַפטיגערע זענען יא געבליבען. עס איז איהם אָבער ביז אהער נאָך אלץ ניט געלונגען צו דערהאַלטען א ריין אידישע מאַנשאַפט אויף זיינע שיפען. דער שקי־פער (קאַפּיטאַן) פון דער שיף איז א דע־נעמאַרקער. לאַאורענס לאַורסאַן איז זיין נאָמען. דער מאַשיניסט איז מיכאַאיל פעטראַוויטש דעמיראַוו, א געוועזענער צאַרישער אָפיציר. און נאָך איין פאַ־ניע איז דאָרטען פאַראַן. איוואַן אנטאַנאָוו, אָדער ווי מען רופט איהם אויף דער שיף פּשוט 'וואַנקאַ'. דער דאָזיגער וואַנקאַ איז א געוועזענער מאַטראַז פון דער וואָלגאַ. האָט זיך א צייט לאַנג געוואַלגערט אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל. ביז זיין גליקליכער פאַטע־ליאָן איז געווען אויפגעשטאַנען אין ארץ ישראל אויף דער אידישער שיף. ה' ראָזענגארט איז אין זיינע אויגען א צווייטער "אער באַטיסקא" און פאַר איהם וואָלט ער געלאָפען אין פייער אריין.

פּרייטאָג ווערט ער געוועהנליך אָפּ געלאָזט אין שטאָדט אריין. טייל מאָל נעמט זיך אז דער שטן איז גובר איבער איהם און ער נעהמט אן איבערינע גלעזעל. דערוויטהט פונקט א תל־אביב'ער "שוטר" (פּאָליציאַנט) איהם געהן איבער דער גאַס מיט וואַקלענדיגע טריט. ווייל ער איהם פאַרבעטען אין דער "משטרה" (פּאָליציי סטאַציע), וואַנקאַ ווערט אָבער באַלד אויסגעניכטערט, און ער צושרייט זיך מיט א קול "מי ליידי ראָזענגארטאַווסקיע. ניע ארעסטאַוואַס!" (מיר זענען ראָזענגארטס מענשען, ניט הערוועגען זיך אונז צו ארע־סטירען!...)

א וואַוילער חברה מאַן איז אויך דער "גר צדק" יצחק בן אברהם מזרחי. אין זיין אלטער היימאַט אין נאַוואַרדאַמייסק האָט ער געהייסען אנדריי פּאַוולאָוו. עטליכע חדשים פאַר'ן קריעג האָט איהם זיינער א פעטער, א באַגאָמאָליעץ". מיטגעבראַכט אהער אין דער הייליגער פאַלעסטינע. ער אליין איז דאַמאָלט קוים צוועלף יאָהר אלט געווען, און אזוי איז ער שוין פאַר־בליבען. ער האָט זיך אריינגעקליבען ער־נעץ וואו אין גליל אין א אידישער קאָלאָ־ניע. שפּעטער מיט עטליכע יאָהר האָט ער זיך מגייר געווען, און איצטער איז ער א הייסער אידישער פאַטריאָט. דאָ ניט לאַנג איז ער אויך א חתן געוואָרען זיין כלה איז א טאַכטער פון אן אנגעזעהענעם ספרדישען איד אין חיפה. אויף דער שיף איז ער דער קוכער און דער פיש צערייסער. ער האָט אויך אויפגעגעבען אויסגעשלעפּט פון וואַסער, און זיי ווערען אַרומגעבאַ־מיט א גראָבען שטריק מיט א ריזיגען הוק. די ווינדע פון שפּיץ זענען ביים שיקט א קעגען אירהט א צווייטען הוק. ביידע הוקס ווערען פאַראיינגט און דאַן שלעפּט די ווינדע ארויף די פולע נעץ מיט פיש און שיט זיי אויס אויפ'ן בריקעל.

אויפ'ן בריקעל הויבט זיך אָן א צאַפּ־לעניש מיט א וואַרפעניש. עס וואַרפען זיך און עס צאַפּלען די געפאַנגענע בירגער פון דער "ים קענינריך". אין א גרויסער טייל איז עס טרפה'נע פיש, וואָס אירען נוצען זיי ניט און זיי ווערען פאַרקויפט פאַר די אראַבער צו א ביליגען פּרייז. דאָס זענען יס־הינט און יס־קעץ; טינט פיש און יס־פּלעדער מייז, קליינע "אכטפיסיגע" און פיש וואָס זעהן אויס ווי די שטערען. הו גרעסטע טייל איז אָבער כשר'ע אידישע פיש. און צווישען זיי איז דאָ א סאַרט פישלעך וואָס זעהען אויס גלייך זיי וואַלל־טען נעווען איבערגעשפּאַלטען. די אויס־בער רופען זיי מיט'ן נאָמען: משה רבנו'ס פיש. ווייל זיי שטאַמען פון יַם סוף, און לויט זייער לעגענדע איז דער דאָזיגער פיש געוואָרען איבערגעשפּאַלטען מיט משה רבנו'ס שטעקען דעמאָלסט ווען ער האָט געשפּאַלטען דעם יַם סוף.

דער גרעסטער טייל איז אָבער דער דער רויטער פיש. דאָס איז א פיש וואָס איז אויסערגעוועהנליך געשמאַק צום עסען און קאָסט טאַקע טייערער ווי אלע אַנ־בערינע סאָרטען, און דעריבער ווערט ער גלייך איבערגעלייגט אין ספּעציעלע קעסט־לער. דער שקיפער ווייזט מיר אָן אויף די דאָזיגע רויטע פיש, און רופט זיי אָן "באַלשעוויעקעס". פון וואָס דער געוועזע־נער צאַרישער אָפיציער פּיאָטער מיכאַאי־לאָוויטש דעמידאָוו גיט א צוק מיט דיי־אקסלען, און די ליפּען פאַרציהען זיך ביי איהם אין א מאָדנער אונבעהאָלפענער לאַ־כענריגער גרימאַסע...

די פיש ווערען אדורכגעוואַשען און סאָרטירט און צולעגט אין די קעסטלער אריין, און דערווייל ארבייט שוין ווייטער דער מאַטאַר. די שיף באַוועגט זיך און קומט צו צו א נייעם פונקט, און ווידער דאָס זעלבע. ווידער ווערט פאַרוואָרפען

(פאָרזעצונג אויף פּייִרזע 7)

פּייערליכען "שלום". הער ראָזענגארט נעמט איהם איבער זיינע באַפעהלען, און מיט פיהרט מיר אראָפּ "צו דערוואַרעמען" זיך אביסעל אין שקיפערס קאַיוטע. שפּעטער מיט א שעה ווען איך בין א דערוואַרעמ־טער ווידער אריף אויפ'ן דעק, איז די שיף שוין געגאַנגען מיט איהר פולען נאַנג אין דער ריכטונג פון דרום צו "עזה" צו. דער קומען פון מאַטאַר האָט נעבראַכט מיט א שווערען באַס און די זענעלבויטער האָבען אונטערגעכאַפּט מיט א בער די צושוימען יס־כוואַליעס. בעגלייט רוך טויזענטער, טויזענטער יס־טייבען וואָס האָבען געפילדערט ווי די כאַליאַ־סטרע ארעמע לייט אין אנסקיס "דיבוק". די דאָזיגע 'חברה־פּרעסער' ווייסען אז צו ראָזענגארט'ן דערלעגט מען ניט. די גאַנץ קליינע פישלאַך ווארפסט מען ניט. די גאַנץ אין יס אריין. פליהען זיי דערויבער איהם נאָך מיט אויסגעעפענטע שנאָבלען. גרייט צום פיקען די קליינע צוריק נעשליידערטע פישלעך.

די שיף האָט פאַראַנקערט אין דער נעגענד פון אשקלון, און באַלד האָט א גע־שיקטע האַנד פון א טולטשינער יונגענמאַן פאַרוואַרפען א שווימענדיג פעסעל באַר העפּט צו צוויי דרענגער. צו וועלכען עס איז געווען צוגעקניפּט א גראַבע ליניע פון דער נעץ. דער מאָטאָר הויבט ווידער אָן צו אַרבייטען, און דער צווייטער עק פון דער נעץ ווערט פאַרוואָרפען אויף פיקע קילאָמעטער ווייט פון דער שיף. די מאַ־טראָזען שלייפערען אין פון אריין די גע־דרעהטע רערער פון צונויפגעלעגטע גראַ־בע ליניע פון דער נעץ. אין שפּעטער הויבט זיך אָן דאָס מאַנעווירירען פון דער שיף ביים באַפעהל דאָס שווימענדע פעסעל. מיט די דרענגלעך, וואו אהין עס איז צוגעבונדען דער עק פון דער פאַרוואַרפענער נעץ. ביידע עקען ווערען דאַמאָלט באַהעפט מיט האַפּעס צו דער ווינדע וואָס שווימ־טשעט אויפ'ן שפּיץ פון זענעלבויס. דער בערלינער חלוץ לאָזט די ווינדע אין נאַנג. און באַלד הויבען אָן אנצוקומען צוריק פון ים אראָפּ ביידע פינף קילאָמעטערדיגע שטריק לינעס. א ספּעציעלער אפּאַראַט לענט זיי אריין אין סעמטרישע רעדלאַך. אן ארבייט וואָס וואָלט באַדאַרפט צוואַנ־ציג פאָר הענט ערלערגט עס א קליין אייזענערנער אפּאַראַטע. דער שקיפער האַלט פאַר זיין חוב מיר מיטצוטיילען אין דאָס דאָזיגע אפּאַראַטע האָט אויף זיך א דענעמאַרקישען פאַטענט: מילא איך פאַרען איהם זיין פאַטריאָטישע שטאָלץ, און איך פאַרזיכער איהם אז "יבוא יומ", און אויך מיר אידען וועלען עפּעס קענען "מחדש" זיין אויף דעם דאָזיגען געביעט, קיין פאַלק פון פאַרשטאַפטע קעפּ זענען מיר קיינמאָל ניט געווען...

בינו בכינו דערגעהענטערט זיך שוין די נעטץ. דאָס זעהט מען לויט די קאַליר־טע גומי־באַלעמס וואָס קומען אָן גאַנץ נאָהענט. דאָס גאַנצע פערסאָנאַל ווערט צונויפגעגרופּעט צום בריקעל אין שפּיץ פון דער שיף. ביידע ענדען פון דער נעץ ווע־רען זאַרגפעלטיג צוזאַמען אריינגעשלעפּט פון וואַסער, און זיי ווערען אַרומגעבאַ־מיט א גראָבען שטריק מיט א ריזיגען הוק. די ווינדע פון שפּיץ זענעלבויס פון א קעגען אירהט א צווייטען הוק. ביידע הוקס ווערען פאַראיינגט און דאַן שלעפּט די ווינדע ארויף די פולע נעץ מיט פיש און שיט זיי אויס אויפ'ן בריקעל.

אויפ'ן בריקעל הויבט זיך אָן א צאַפּ־לעניש מיט א וואַרפעניש. עס וואַרפען זיך און עס צאַפּלען די געפאַנגענע בירגער פון דער "ים קענינריך". אין א גרויסער טייל איז עס טרפה'נע פיש, וואָס אירען נוצען זיי ניט און זיי ווערען פאַרקויפט פאַר די